VLAAMSE ONDERWIJSRAAD

VAN EN VOOR ONDERWIJS

Krachtlijnen Internationaal Onderwijs- en Vormingsbeleid

Eindrapport werkjaar 2025-2026

Inhoud

1 Europese Unie 3
1.1 State of the Union 3
1.2 Werkprogramma van de Commissie voor 2026 3
1.3 Het Europees Semester 4
1.4 Onderhandelingen over het meerjarig financieel kader 2028–2034 5
1.5 Voorzitterschappen van de Raad van de EU 5
1.6 Europese ontwikkelingen rond artificiële intelligentie 7
1.7 Europees schild voor de democratie 7
1.8 Routekaart voor kwaliteitsvolle banen 8
2 Onderwijs en vorming in de Europese Unie 8
2.1 De uitvoering van de Union of Skills 8
2.2 De Europese Onderwijsruimte 9
2.2.1 Het strategisch kader voor Europese samenwerking 2026–2030 9
2.2.2 Education and Training Monitor 2025 10
2.3 Digitaal onderwijs en artificiële intelligentie 10
2.3.1 Europese richtlijnen voor digitaal onderwijs 10
2.3.2 Leraren in het tijdperk van artificiële intelligentie 11
2.3.3 Voorbereiding van de routekaart voor digitaal onderwijs en digitale vaardigheden 11
2.4 Europese samenwerking in het hoger onderwijs 11
2.5 Europese samenwerking in het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding 12
2.6 Erasmus+ 12
2.7 Raad van ministers van Onderwijs 14
2.8 Rapporten en onderzoek 14

OESO 19
1 Algemeen beleid 19
1.1 Education at a Glance 2026 19
1.2 Education Policy Outlook 2025 20
2 Leraren en onderwijsprofessionals 20
2.1 Resultaten van TALIS 2024: de staat van lesgeven 20
2.2 Resultaten van TALIS Starting Strong 2024 20
2.3 Reimagining Teaching in an Accelerating World 21
2.4 Alternative Pathways into Teaching 21

2.5 Results from the Teacher Knowledge Survey 22
2.6 A Second Career in Teaching 22
3 Digitaal onderwijs en artificiële intelligentie 22
3.1 OECD Digital Education Outlook 2026 22
3.2 Growing up in the Social Media Age 23
4 Leerprestaties en gelijke onderwijskansen 23
4.1 PISA: internationale bevindingen 23
4.2 PISA: Resultaten voor Vlaanderen 24
5 Het jonge kind 24
5.1 IELS: Building Strong Foundations for Life 24
5.2 Building Quality Education and Care for Children under Three 24
5.3 Supporting Children's Foundational Skills for a Strong Start to School 25
5.4 Monitoring Inclusive Participation in Early Childhood Education and Care 25
6 Vaardigheden en levenslang leren 26
6.1 OECD Skills Outlook 2025 26
6.2 Navigating Life with Low Literacy and Numeracy 26
7 Curriculum 26
7.1 Ecosystems Approach to Curriculum Change 26
8 Onderwijs en samenleving 27
8.1 Building Trust through Education: The Common Thread 27

Unesco 27
1 Mondiale onderwijsontwikkelingen en de opvolging van SDG4 27
1.1 Global Education Monitoring Report 2026: Access and equity 27
1.2 Gender equity in access to education 28
1.3 World Education Statistics 2025 28
1.4 SDG 4 Scorecard 2026 29
2 Jongerenparticipatie in onderwijsbeleid 29
2.1 Lead with youth 29
3 Artificiële intelligentie en onderwijs 30
3.1 Ministeriële verklaring over onderwijs als gemeenschappelijk goed in het AI-tijdperk 30
3.2 Teacher AI Competency Frameworks 30
4 Welzijn en ondersteuning van leerlingen 30
4.1 Teaching with care 30
5 Onderwijs voor duurzame ontwikkeling 31
5.1 Drie nieuwe leidraden voor onderwijs voor duurzame ontwikkeling 31

6 Levenslang leren 31
6.1 Bij- en omscholing van oudere volwassenen 31

1 Europese Unie

1.1 State of the Union

De State of the Union is de jaarlijkse toespraak waarin de voorzitter van de Europese Commissie voor het Europees Parlement terugblikt op het voorbije jaar en de prioriteiten voor het komende jaar toelicht.

Op 10 september 2025 stond het versterken van de Europese onafhankelijkheid centraal in de toespraak van Ursula von der Leyen. Ze besprak onder meer concurrentievermogen, defensie en veiligheid, sociale rechtvaardigheid en de bescherming van democratische waarden. Onderwijs kwam niet als afzonderlijk beleidsthema aan bod. Wel verwees ze naar het aantrekken en behouden van onderzoekers via Choose Europe en naar het voorstel om het budget voor Horizon Europe te verdubbelen. Daarnaast kondigde ze een deskundigenpanel aan over de bescherming van kinderen op sociale media.

De state of the Union

1.2 Werkprogramma van de Commissie voor 2026

21 oktober 2025

Op 21 oktober 2025 publiceerde de Europese Commissie haar werkprogramma voor 2026 onder de titel *Europe's Independence Moment*. Het versterken van het Europese concurrentievermogen, de veiligheid en de economische veerkracht staat daarin centraal.

Het werkprogramma geeft een overzicht van de belangrijkste geplande wetgevingsvoorstellen, strategieën en actieplannen, met een indicatieve timing. Het biedt geen volledig overzicht van alle beleidsinitiatieven. Het bouwt voort op de politieke beleidslijnen voor het mandaat 2024–2029 en de opdrachten uit de missiebrieven aan de commissarissen.

Het Commissiewerkprogramma in cijfers:
- 38 nieuwe beleidsinitiatieven;
- 20 evaluatie- en fitnesschecks van bestaande wetgeving;
- 25 ingetrokken wetsvoorstellen;
- 1 ingetrokken bestaande wet;
- 111 lopende voorstellen.

De initiatieven zijn gegroepeerd rond de zeven prioriteiten van de Commissie voor 2024–2029:
- duurzame welvaart en concurrentievermogen;
- een nieuw tijdperk voor Europese defensie en veiligheid;
- mensen ondersteunen en het Europese sociale model versterken;
- de levenskwaliteit behouden: voedselzekerheid, water en natuur;
- de democratie beschermen en de Europese waarden hooghouden;
- een Europa dat wereldwijd optreedt;
- de Unie van morgen voorbereiden.

Voor onderwijs voorziet het werkprogramma in een pakket met twee niet-wetgevende initiatieven: de Europese schoolallianties en de Basic Skills Support Scheme, en een routekaart tot 2030 voor

de toekomst van digitaal onderwijs en digitale vaardigheden. Beide werden in het werkprogramma gepland voor het derde kwartaal van 2026.

Het werkprogramma
Factsheet

1.3 Het Europees Semester

Het Europees Semester is de jaarlijkse cyclus waarin de Europese Unie het economische, budgettaire, sociale en werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten coördineert. De lidstaten krijgen richtsnoeren voor hun nationale beleid, o.a. over overheidsfinanciën, werkgelegenheid, onderwijs en vaardigheden. Het Semester omvat ook het toezicht op de naleving van het stabiliteits- en groeipact en op macro-economische onevenwichtigheden.

Het loopt als volgt:

- In het najaar publiceert de Europese Commissie het herfstpakket, waarin ze de beleidsprioriteiten voor het komende jaar toelicht.
- Tijdens de winter en het voorjaar bespreken de Raad en het Europees Parlement die prioriteiten. De Europese Raad geeft algemene beleidsrichtsnoeren.
- In april dienen de lidstaten jaarlijkse voortgangsverslagen in over de uitvoering van hun begrotings- en structuurplannen voor de middellange termijn. Die verslagen behandelen ook de uitvoering van hervormingen en investeringen en de opvolging van eerdere landenspecifieke aanbevelingen.
- Met het lentepakket publiceert de Commissie de landenrapporten en voorstellen voor landenspecifieke aanbevelingen. De rapporten analyseren de economische en sociale ontwikkelingen, de belangrijkste uitdagingen en de vooruitgang bij de uitvoering van eerdere aanbevelingen.
- De Raad bespreekt de ontwerpaanbevelingen. Na bespreking door de Europese Raad stelt de Raad in de zomer de definitieve landenspecifieke aanbevelingen vast.
- De lidstaten verwerken de aanbevelingen in hun nationale beleid en begrotingsplannen. De uitvoering wordt opgevolgd in de volgende cycli van het Europees Semester.

25 november 2025 – Start van de cyclus 2026

Met het herfstpakket lanceerde de Europese Commissie het Europees Semester 2026. Centraal stonden het versterken van het Europese concurrentievermogen en het uitvoeren van hervormingen en investeringen. Voor het eerst stelde de Commissie ook een aanbeveling over menselijk kapitaal voor, gericht aan alle 27 lidstaten. Daarmee kregen onderwijs, opleiding en vaardigheden een meer expliciete plaats binnen het Europees Semester.

9 maart 2026 – Aanbeveling over menselijk kapitaal

De Raad nam de aanbeveling over menselijk kapitaal aan. Die roept de lidstaten op om tekorten aan arbeidskrachten en vaardigheden aan te pakken in sectoren die van strategisch belang zijn voor de Europese economie. De aanbeveling benadrukt het versterken van basisvaardigheden, beroepsonderwijs en STEM-opleidingen, o.a. door die opleidingen aantrekkelijker te maken voor vrouwelijke studenten. De Raad vraagt ook om meer samenwerking tussen onderwijs- en opleidingsverstrekkers, ondernemingen en arbeidsbemiddelingsdiensten. Daarnaast pleit hij voor publieke en private investeringen in opleiding en voor een beter zicht op de vaardigheden die de arbeidsmarkt in de toekomst nodig heeft.

3 juni 2026 – Landenrapport en ontwerpaanbevelingen voor België

Als onderdeel van het lentepakket publiceerde de Commissie het landenrapport voor België en de ontwerpaanbevelingen voor 2026. Het landenrapport analyseert de economische en sociale uitdagingen en beoordeelt de vooruitgang bij de uitvoering van eerdere aanbevelingen.

Op onderwijsgebied blijven de dalende prestaties voor basisvaardigheden en de aanhoudende ongelijkheid belangrijke aandachtspunten. Daarnaast wijst de analyse op de nood aan een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, o.a. via werkplekleren en een hogere deelname aan ICT- en STEM-opleidingen. Ook het lerarentekort en de mogelijkheden voor professionele ontwikkeling van leraren blijven uitdagingen.

Op basis van het landenrapport stelde de Europese Commissie op 3 juni 2026 landenspecifieke aanbevelingen voor België voor. De Raad nam de definitieve aanbevelingen op 10 juli 2026 aan. De aanbeveling over onderwijs, vaardigheden en het leraarsberoep bleef daarbij ongewijzigd.

Het landenrapport voor België

1.4 Onderhandelingen over het meerjarig financieel kader 2028–2034

Het meerjarig financieel kader (MFK) bepaalt de uitgavenplafonds van de Europese Unie voor een periode van zeven jaar. Op 16 juli 2025 presenteerde de Europese Commissie haar voorstel voor het kader 2028–2034. Een tweede pakket sectorale voorstellen volgde op 3 september 2025. De Commissie stelt een begroting van bijna 2 biljoen euro voor.

In september 2026 waren de onderhandelingen nog aan de gang. Het Cypriotische voorzitterschap presenteerde op 11 juni 2026 een herwerkt onderhandelingsdocument dat de belangrijkste politieke keuzes voor het nieuwe kader samenbrengt. Het Ierse voorzitterschap zette de besprekingen voort. Een akkoord tegen eind 2026 moet het mogelijk maken om de bijbehorende wetgeving in 2027 vast te stellen en de nieuwe programma's vanaf januari 2028 te laten starten.

Voor onderwijs is vooral het toekomstige Erasmus+-programma van belang. De Commissie stelt voor om Erasmus+ en het Europees Solidariteitskorps samen te brengen in één programma, met een budget van 40,8 miljard euro. Op 11 mei 2026 bepaalde de Raad zijn gedeeltelijke onderhandelingsstandpunt. Dat vormt de basis voor onderhandelingen met het Europees Parlement. Het budget is nog niet vastgesteld en hangt af van het akkoord over het volledige MFK.

De onderhandelingen over het MFK 2028-2034

Het onderhandelingsstandpunt van de Raad over Erasmus+

1.5 Voorzitterschappen van de Raad van de EU

1.5.1 De triovoorzitterschappen

De lidstaten nemen het voorzitterschap van de Raad van de EU telkens voor zes maanden waar. Drie opeenvolgende voorzitterschappen werken samen aan een gemeenschappelijk programma voor achttien maanden. Zo bewaken ze de continuïteit van de werkzaamheden.

Het trio van Polen, Denemarken en Cyprus liep van januari 2025 tot juni 2026. Op 1 juli 2026 startte het trio van Ierland, Litouwen en Griekenland. Hun gezamenlijke programma loopt tot december 2027 en is opgebouwd rond drie pijlers: een vrij en democratisch Europa, een sterk en veilig Europa en een welvarend en concurrerend Europa.

Het trioprogramma van Polen, Denemarken en Cyprus

Het trioprogramma van Ierland, Litouwen en Griekenland

1.5.2 Het Deense voorzitterschap

Juli – december 2025

Het Deense voorzitterschap zette de werkzaamheden aan de toekomst van Erasmus+ na 2027 en de herziening van het strategisch kader voor de Europese Onderwijsruimte voort. Tijdens de Onderwijsraad van november 2025 presenteerde het een voortgangsrapport over het nieuwe Erasmus+-programma. De ministers bespraken ook de bijdrage van het programma aan de veerkracht en democratische betrokkenheid van jongeren.

Beroepsonderwijs en beroepsopleiding vormden een andere prioriteit. Onder het Deense voorzitterschap werd de Herningverklaring aangenomen, als opvolger van de Verklaring van Osnabrück. Die bepaalt de richting van de Europese samenwerking in het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding voor 2026–2030.

Het programma van het Deense voorzitterschap

1.5.3 Het Cypriotische voorzitterschap

Januari – juni 2026

Het Cypriotische voorzitterschap legde de nadruk op vaardigheden voor iedereen, de versterking van het leraarsberoep en de verdere ontwikkeling van beroepsonderwijs en hoger onderwijs. Ook leermobiliteit, burgerschapseducatie en levenslang leren maakten deel uit van het programma.

Onder dit voorzitterschap bepaalde de Raad op 11 mei 2026 zijn gedeeltelijke onderhandelingsstandpunt over Erasmus+ voor 2028–2034. Op 29 juni 2026 keurde de Raad ook de resolutie over de tweede cyclus van het strategisch kader voor de Europese Onderwijsruimte goed. Die legt de prioriteiten vast voor de Europese samenwerking in onderwijs en vorming voor 2026–2030.

Het programma van het Cypriotisch voorzitterschap

1.5.4 Het Ierse voorzitterschap

Juli – december 2026

Het Ierse voorzitterschap bouwt zijn programma op rond concurrentievermogen, Europese waarden en veiligheid. Het bevorderen van een akkoord over het meerjarig financieel kader 2028–2034 is een overkoepelende prioriteit.

Ierland benadrukt hoe onderwijs en vorming gedurende de hele levensloop kunnen bijdragen aan de bescherming van Europese waarden en een sterker concurrentievermogen. Het programma besteedt ook aandacht aan de vaardigheden die nodig zijn in het AI-tijdperk. Ierland wil de besprekingen over Erasmus+ voortzetten en de samenwerking binnen de Europese

Onderwijsruimte ondersteunen. Daarnaast zet het in op de onlineveiligheid van kinderen en hun betrokkenheid bij de ontwikkeling van maatregelen daarover.

Het programma van het Ierse voorzitterschap

1.6 Europese ontwikkelingen rond artificiële intelligentie

1.6.1 Apply AI strategy

8 oktober 2025

De Europese Commissie lanceerde de Apply AI Strategy om de toepassing van artificiële intelligentie in belangrijke economische sectoren en de publieke sector te versnellen. De strategie moet het Europese concurrentievermogen en de technologische onafhankelijkheid versterken.

De ontwikkeling van vaardigheden is een onderdeel van die aanpak. Via de geplande AI Skills Academy wil de Commissie praktische opleidingen over AI aanbieden, afgestemd op sectoren en beroepsprofielen. De academie moet ook opleidingen uit andere Europese initiatieven samenbrengen.

De Apply AI strategy

1.6.2 Verdere uitvoering en aanpassing van de AI-verordening

De AI-verordening vormt het Europese wettelijke kader voor AI. Ze moet ervoor zorgen dat AI-systemen veilig zijn en de grondrechten respecteren. Hoe groter het risico van een toepassing, hoe strenger de verplichtingen.

Op 29 juni 2026 keurde de Raad een wijziging van de verordening definitief goed. Die vereenvoudigt sommige verplichtingen en stelt de toepassing van bepaalde regels uit.

De AI-verordening bevat strengere regels voor AI-systemen die belangrijke beslissingen over leerlingen en studenten beïnvloeden. Dat geldt bijvoorbeeld voor systemen die bepalen wie tot een opleiding wordt toegelaten of die leerresultaten beoordelen. Omdat zulke toepassingen gevolgen kunnen hebben voor onderwijskansen, worden ze als risicovol beschouwd. De strengere regels voor deze systemen gelden vanaf 2 december 2027. Andere onderdelen van de AI-verordening zijn al van toepassing.

De AI-verordening

1.7 Europees schild voor de democratie

12 november 2025

De Europese Commissie presenteerde het Europees schild voor de democratie om democratische instellingen en processen beter te beschermen tegen desinformatie en buitenlandse inmenging. Het initiatief richt zich ook op onafhankelijke media en de betrokkenheid van burgers bij het democratische leven.

Onderwijs speelt daarin een rol. De Commissie wil richtsnoeren ontwikkelen om burgerschapseducatie op school te versterken. Ook mediawijsheid en het vermogen om

desinformatie te herkennen moeten bijdragen aan de weerbaarheid van burgers en de samenleving.

De communicatie

1.8 Routekaart voor kwaliteitsvolle banen

4 december 2025

De Europese Commissie presenteerde de Quality Jobs Roadmap, een routekaart voor het verbeteren van de kwaliteit van banen in de EU. Ze richt zich op arbeidsvoorwaarden, de bescherming van werknemers en de begeleiding van veranderingen door digitalisering, de groene transitie en demografische ontwikkelingen. Sociale dialoog en collectieve onderhandelingen spelen daarin een centrale rol.

De link met onderwijs en vorming ligt bij de toegang tot opleiding en loopbaanontwikkeling. Werknemers moeten hun vaardigheden kunnen bijwerken en ondersteuning krijgen bij veranderingen in hun werk of een overstap naar een andere baan. Tegelijk startte de Commissie de raadpleging van de sociale partners over een toekomstige Quality Jobs Act, onder meer over AI op het werk en de begeleiding van herstructureringen.

De routekaart voor kwaliteitsvolle banen

2 Onderwijs en vorming in de Europese Unie

2.1 De uitvoering van de Union of Skills

De Union of Skills, die de Europese Commissie op 5 maart 2025 presenteerde, vormt het overkoepelende kader voor het Europese vaardighedenbeleid. De strategie verbindt onderwijs, vorming en levenslang leren met de economische en maatschappelijke uitdagingen van de Europese Unie. De Commissie werkte verder aan de uitvoering van het actieplan voor basisvaardigheden en het strategisch plan voor STEM-onderwijs. Ook bereidde ze nieuwe initiatieven voor scholen, leraren en digitaal onderwijs voor.

Actieplan voor basisvaardigheden

Het actieplan voor basisvaardigheden omvat lezen en schrijven, wiskunde, wetenschappen, digitale vaardigheden en burgerschapscompetenties. In 2026 ondersteunde de Commissie tien lidstaten bij hervormingen van het onderwijs in lezen, wiskunde en wetenschappen. Daarnaast werd 12 miljoen euro aan Erasmus+-middelen beschikbaar gesteld voor projecten die de basisvaardigheden versterken.

Op 22 en 23 september 2026 vond in Brussel de lancering van de European Literacy Coalition plaats. Dit netwerk brengt onder meer onderwijsverstrekkers, bibliotheken, onderzoekers, maatschappelijke organisaties en overheden samen. Het wil de samenwerking rond geletterdheid versterken, doeltreffende praktijken verspreiden en lezen en schrijven gedurende de hele levensloop ondersteunen. Ook geletterdheid in een digitale omgeving maakt deel uit van de aanpak.

De European Literacy Coalition

Uitvoering van het strategisch plan voor STEM-onderwijs

In 2026 werkte de Commissie aan proefprojecten met STEM-onderwijscentra. Die moeten doeltreffende onderwijspraktijken testen en verspreiden. Daarnaast werden initiatieven opgezet om jongeren in contact te brengen met technologische beroepen, waaronder de STEM Skills Foundries. Het bevorderen van de deelname van meisjes en vrouwen blijft een onderdeel van het plan.

Voortgang van de Union of Skills in onderwijs

Voorbereiding van het nieuwe Europese onderwijspakket

De Commissie opende een publieke consultatie ter voorbereiding van een nieuw onderwijspakket. Ze vroeg bijdragen over drie thema's: het versterken van basisvaardigheden, het aantrekkelijker maken van het lerarenberoep en het moderniseren van digitale onderwijsinfrastructuur.

De voorbereiding van een Europese agenda voor leraren en opleiders richt zich op arbeidsvoorwaarden, loopbaanontwikkeling en de aantrekkelijkheid van het beroep. Voor digitaal onderwijs staan onder meer inclusie, menselijke zeggenschap en digitale onafhankelijkheid centraal. Onderwijsinstellingen, leraren, onderzoekers, overheden en maatschappelijke organisaties konden hun ervaringen en onderzoeksresultaten aanbrengen.

De Commissie kondigde de publicatie aan voor november 2026.

De voorbereiding van het onderwijspakket

2.2 De Europese Onderwijsruimte

2.2.1 Het strategisch kader voor Europese samenwerking 2026–2030

29 juni 2026

De Raad keurde een resolutie goed over de tweede cyclus van het strategisch kader voor Europese samenwerking in onderwijs en vorming. Die bepaalt de prioriteiten voor de Europese Onderwijsruimte in de periode 2026–2030.

De resolutie behoudt de bestaande samenwerkingsstructuur en benadrukt een brede benadering van onderwijs, gericht op de ontwikkeling van personen en de samenleving. Waar relevant moet de samenwerking aansluiten bij de Union of Skills.

Het kader bevat zes strategische prioriteiten:
- lezen, wiskunde en wetenschappen voor iedereen;
- digitale vaardigheden en burgerschapsonderwijs;
- levenslang leren en mobiliteit voor iedereen;
- de aantrekkelijkheid, competenties en motivatie van onderwijsprofessionals;
- Europees beroepsonderwijs en beroepsopleiding;
- het concurrentievermogen van het Europese hoger onderwijs.

Het kader legt de nadruk op het versterken van basisvaardigheden, digitale competenties en burgerschapsonderwijs. Daarnaast moeten meer mensen kunnen deelnemen aan levenslang leren en internationale leermobiliteit. Het ondersteunen van leraren en opleiders vormt een andere centrale opdracht, met aandacht voor de aantrekkelijkheid van het beroep, hun competenties en

motivatie. Voor beroepsonderwijs en hoger onderwijs richt de samenwerking zich op het versterken van hun bijdrage aan de Europese samenleving en economie.

De lidstaten werken hieraan via Europese samenwerking en het uitwisselen van ervaringen. De Europese doelstellingen bieden een gemeenschappelijk referentiepunt om de vooruitgang tot 2030 op te volgen.

De Europese doelstellingen voor onderwijs en vorming worden voor het eerst in één document samengebracht. De resolutie vormt het kader voor samenwerking, uitwisseling en gezamenlijke opvolging tot 2030.

De resolutie over de Europese Onderwijsruimte 2026–2030

2.2.2 Education and Training Monitor 2025

November 2025

De *Education and Training Monitor* biedt jaarlijks een overzicht van de ontwikkelingen in de Europese onderwijs- en opleidingsstelsels. De publicatie bestaat uit een vergelijkend Europees rapport, landenrapporten voor de 27 lidstaten en een online verzameling indicatoren. De editie 2025 legt de nadruk op STEM-onderwijs en situeert de ontwikkelingen binnen de Union of Skills.

Het rapport voor België wijst op een hoge deelname aan voorschoolse voorzieningen en een hoog aandeel hogeropgeleiden. Tegelijk blijven de ongelijkheden in onderwijsresultaten groot en gaan de prestaties voor wiskunde en wetenschappen achteruit. Het aandeel studenten in STEM-opleidingen behoort tot de laagste in de EU, vooral bij vrouwen. Ook de deelname van volwassenen aan levenslang leren blijft achter bij de nationale en Europese doelstellingen. Het rapport bespreekt de hervormingen van de gemeenschappen om de onderwijskwaliteit, basisvaardigheden en deelname aan werkplekleren te verbeteren.

De Education and Training Monitor 2025

Het landenrapport voor België

2.3 Digitaal onderwijs en artificiële intelligentie

2.3.1 Europese richtlijnen voor digitaal onderwijs

5 maart 2026

De Commissie publiceerde vier reeksen richtlijnen voor leraren en onderwijsprofessionals in het basis- en secundair onderwijs. Ze behandelen:

- het ethisch gebruik van AI en gegevens in onderwijs;
- het herkennen van desinformatie en het versterken van digitale geletterdheid;
- het onderwijzen van informatica;
- het kiezen, ontwikkelen en aanpassen van digitaal lesmateriaal.

De richtlijnen combineren uitleg met praktijkvoorbeelden en kwaliteitscriteria. Ze moeten leraren en schoolleiders ondersteunen bij pedagogische keuzes en bij het beoordelen van de mogelijkheden en risico's van digitale toepassingen. De richtlijnen over AI en desinformatie actualiseren eerdere publicaties. Ze maken deel uit van het actieplan voor digitaal onderwijs 2021–2027.

De Europese richtlijnen voor digitaal onderwijs

2.3.2 Leraren in het tijdperk van artificiële intelligentie

11 mei 2026

De Raad nam conclusies aan over de rol van leraren in het tijdperk van artificiële intelligentie. Hij pleit voor een ethische, veilige en mensgerichte toepassing van AI, waarbij leraren centraal blijven staan in het leerproces.

AI kan onderwijs toegankelijker maken, ondersteuning op maat bieden en administratieve taken vereenvoudigen. Tegelijk wijst de Raad op risico's, zoals vooringenomen uitkomsten, misinformatie, problemen met gegevensbescherming en een te grote afhankelijkheid van technologie. Ook kan AI bestaande ongelijkheden versterken.

De Raad vraagt de lidstaten om digitale vaardigheden en AI-geletterdheid te versterken via de lerarenopleiding en professionalisering. AI-hulpmiddelen moeten een duidelijke pedagogische meerwaarde hebben. Leraren moeten betrokken worden bij het ontwerp en de evaluatie ervan. Hun professionele autonomie, arbeidsvoorwaarden en welzijn, evenals het welzijn van leerlingen, moeten worden gewaarborgd.

Daarnaast vraagt de Raad om gelijke toegang tot geschikte AI-hulpmiddelen en duidelijke richtsnoeren over gegevensbescherming en verantwoord gebruik. De Commissie wordt verzocht onderzoek, samenwerking en de uitwisseling van goede praktijken te ondersteunen.

De Raadsconclusies over leraren en AI

2.3.3 Voorbereiding van de routekaart voor digitaal onderwijs en digitale vaardigheden

In 2026 bereidde de Commissie een routekaart tot 2030 voor digitaal onderwijs en digitale vaardigheden voor. Die bouwt voort op het bestaande actieplan voor digitaal onderwijs. Bij de voorbereiding kwamen onder meer AI-geletterdheid, digitaal welzijn, weerbaarheid tegen desinformatie en samenwerking met Europese aanbieders van onderwijstechnologie aan bod.

Op 15 april 2026 overlegden de bevoegde uitvoerend vicevoorzitters met vertegenwoordigers van de sector van onderwijstechnologie. Het overleg maakte deel uit van de voorbereiding van de routekaart.

Het overleg over de toekomst van digitaal onderwijs

2.4 Europese samenwerking in het hoger onderwijs

2.4.1 Uitrol van het label voor een gezamenlijk Europees diploma

Vanaf midden 2026

Het *Joint European Degree Label* is een kwaliteitslabel voor gezamenlijke opleidingen van hogeronderwijsinstellingen uit verschillende landen. Het label werd ingesteld via de Raadsaanbeveling van 12 mei 2025 over kwaliteitszorg en erkenning in het hoger onderwijs. De uitrol begon midden 2026.

Het label kan worden toegekend aan gezamenlijke bachelor-, master- en doctoraatsopleidingen die aan gemeenschappelijke Europese criteria voldoen. Die criteria hebben betrekking op de

organisatie van de opleiding en haar Europese dimensie, waaronder grensoverschrijdende samenwerking, inclusie, meertaligheid en Europese waarden. De beoordeling gebeurt door bevoegde kwaliteitszorgorganisaties of instellingen die zelf opleidingen mogen accrediteren.

Het label is een eerste stap naar een mogelijk gezamenlijk Europees diploma. Het is op zichzelf geen nieuw Europees diplomatype.

Het label voor een gezamenlijk Europees diploma

2.4.2 Verdere ontwikkeling van het Europese Universiteiteninitiatief

10 juni 2026

Ongeveer 150 rectoren en voorzitters van de 73 Europese universiteitsallianties overlegden in Brussel met de Commissie over de toekomst van het Europese Universiteiteninitiatief. De besprekingen gingen over onderwijsinnovatie, vaardighedenontwikkeling, onderzoek en grensoverschrijdende samenwerking.

Ook het wegnemen van belemmeringen voor mobiliteit en samenwerking kwam aan bod. Het overleg vond plaats tegen de achtergrond van de onderhandelingen over toekomstige Europese financieringsprogramma's en de verdere ontwikkeling van de Europese Onderwijsruimte en de Union of Skills. De uitkomsten moeten bijdragen aan de toekomstige vormgeving van het initiatief.

Het overleg over de toekomst van de Europese universiteitsallianties

2.5 Europese samenwerking in het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding

2.5.1 De Herningverklaring: prioriteiten voor 2026-2030

12 september 2025

Tijdens een informele ministeriële bijeenkomst onder het Deense voorzitterschap werd de Herningverklaring onderschreven. Ze bepaalt de richting van de Europese samenwerking in het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding voor 2026–2030 en bouwt voort op de Verklaring van Osnabrück.

De verklaring wil beroepsonderwijs aantrekkelijker, kwaliteitsvoller en inclusiever maken. Ze vraagt om sterkere samenwerking met sociale partners en ondernemingen, betere aansluiting bij veranderende behoeften aan vaardigheden en meer mogelijkheden voor werkplekleren en internationale mobiliteit.

Daarnaast omvat ze prioriteiten rond basisvaardigheden, burgerschap, duurzaamheid, gelijke toegang en de deelname van volwassenen aan bij- en omscholing. Ook het welzijn van lerenden en onderwijsprofessionals krijgt aandacht.

2.6 Erasmus+

2.6.1 Onderhandelingen over het programma 2028-2034

11 mei 2026

De Raad bepaalde zijn gedeeltelijke onderhandelingsstandpunt over Erasmus+ voor 2028–2034. De Commissie stelt voor om Erasmus+ en het Europees Solidariteitskorps samen te brengen. Het toekomstige programma moet leermobiliteit, samenwerking en levenslang leren blijven ondersteunen.

De Raad wil de betrokkenheid van de lidstaten bij het beheer versterken. Daarnaast stelt hij twee afzonderlijke soorten werkprogramma's voor:

- Een werkprogramma voor nieuwe acties omvat de eerste uitvoering van nieuwe acties die de Commissie voorstelt en rechtstreeks op Europees niveau beheert.
- Het reguliere werkprogramma omvat de overige acties. Nieuwe acties kunnen na hun eerste uitvoering via dit werkprogramma verder worden gefinancierd, na een beoordeling door de Commissie.

Bij nieuwe acties moet de Commissie rekening houden met de programmadoelstellingen, de prioriteiten van de Raad, de Europese meerwaarde en de gevolgen voor het budget van andere acties. Deze werkwijze moet de lidstaten meer invloed geven op nieuwe initiatieven.

De Raad wil ook alle betrokken sectoren voldoende zichtbaar houden. Zijn standpunt bevat bepalingen om de solidariteits- en vrijwilligersactiviteiten van het Europees Solidariteitskorps te behouden.

Het voorstel introduceert daarnaast gedeeltelijke aansluiting voor landen buiten de EU, waardoor zij aan bepaalde onderdelen van Erasmus+ kunnen deelnemen. De Raad verduidelijkt de voorwaarden en bepaalt dat deze landen de waarden van de Europese Unie moeten respecteren.

Verder vervangt de Raad de benaming 'Erasmus+-beurzen' door 'mogelijkheden voor talent- en excellentieontwikkeling'. Naast gezamenlijke studieprogramma's kunnen ook andere programma's met een grensoverschrijdende dimensie onder dit initiatief vallen.

Het standpunt is gedeeltelijk omdat financiële en overkoepelende kwesties nog worden besproken binnen de onderhandelingen over het meerjarig financieel kader. Het vormt het mandaat voor onderhandelingen met het Europees Parlement. De voorgestelde wijzigingen zijn dus nog geen definitieve regels.

Het onderhandelingsstandpunt van de Raad

De volledige onderhandelingstekst

2.6.2 Werkprogramma 2026

5 november 2025

De Commissie stelde het Erasmus+-werkprogramma voor 2026 vast. Voor 2026 werd een budget van ongeveer 5,2 miljard euro voorzien voor mobiliteit en samenwerking in onderwijs, vorming, jeugd en sport.

Het programma ondersteunt onder meer basisvaardigheden, digitale en groene vaardigheden, burgerschap en levenslang leren. Inclusie blijft een prioriteit, evenals ondersteuning voor Oekraïense lerenden die door de oorlog zijn getroffen. Een nieuwe actie richt zich op Europese partnerschappen voor schoolontwikkeling.

Het Erasmus+-werkprogramma 2026

2.6.3 Europese partnerschappen voor schoolontwikkeling

De *European Partnerships for School Development* ondersteunen strategische samenwerking tussen scholen, onderwijsautoriteiten, coördinerende organisaties en andere partners. Ze moeten de kwaliteit van leren en lesgeven verbeteren en grensoverschrijdende mobiliteit beter verankeren in de werking van scholen.

De partnerschappen kunnen werken aan professionalisering van leraren, innovatieve onderwijsmethoden en curricula, basisvaardigheden, taalonderwijs en burgerschap. Ook het verspreiden en toepassen van resultaten uit eerdere Europese projecten behoort tot de doelstellingen.

De Europese partnerschappen voor schoolontwikkeling

2.7 Raad van ministers van Onderwijs

2.7.1 Raad van 27 november 2025

De onderwijsministers bespraken de bijdrage van beroepsonderwijs en -opleiding aan het Europese concurrentievermogen en veerkracht. Ze wisselden van gedachten over de aansluiting bij de arbeidsmarkt, de aantrekkelijkheid van opleidingen en de deelname van vrouwen aan STEM-opleidingen.

De Raad nam daarnaast kennis van de voortgang van de onderhandelingen over Erasmus+ 2028–2034 en van de voorbereiding van het strategisch kader voor de Europese Onderwijsruimte 2026–2030. Tijdens een informeel lunchdebat stond mobiliteit in het beroepsonderwijs centraal.

De Raad van 27 november 2025

2.7.2 Raad van 11 mei 2026

De Raad bepaalde zijn gedeeltelijke onderhandelingsstandpunt over Erasmus+ 2028–2034 en nam conclusies aan over leraren in het tijdperk van AI.

De ministers bespraken ook hoe de Europese samenwerking kan bijdragen aan sterkere basisvaardigheden. Tijdens een informeel lunchdebat ging het over onderwijs- en opleidingsstelsels die bestand zijn tegen crisissen. De Oekraïense minister van Onderwijs en Wetenschappen nam aan dat gesprek deel.

De Raad van 11 mei 2026

2.8 Rapporten en onderzoek

2.8.1 Investing in Education 2026

Europese Commissie – september 2026

Het rapport onderzoekt de publieke onderwijsuitgaven en de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep. In 2024 besteedden de EU-landen gemiddeld 4,8% van hun bruto binnenlands product en 9,7% van hun totale overheidsuitgaven aan onderwijs. De onderwijsuitgaven stabiliseren in de EU.

De analyse benadrukt dat het aantrekken en behouden van leraren een combinatie van financiële en niet-financiële maatregelen vraagt. Naast loon spelen ondersteunende arbeidsvoorwaarden, professionele samenwerking, maatschappelijke waardering en welzijn een rol. Werkstress hangt samen met een lagere bereidheid om opnieuw voor het beroep te kiezen.

Voor België valt het hoge aandeel personeelskosten op. In 2024 ging volgens voorlopige cijfers 82% van de publieke onderwijsuitgaven naar personeelsvergoedingen, tegenover 63% gemiddeld in de EU. Dit omvat zowel lonen als werkgeversbijdragen.

De analyse van het lerarenberoep bevat ook specifieke bevindingen voor Vlaanderen. Tussen 2018 en 2024 daalde het aandeel beginnende leraren voor wie lesgeven de eerste beroepskeuze was met 16 procentpunten. Beginnende leraren zijn hier leraren met minder dan vijf jaar beroepservaring.

Daarnaast ligt het wettelijke salaris aan de top van de loonschaal voor leraren in de eerste graad van het secundair onderwijs in zowel de Vlaamse als de Franse Gemeenschap boven het gemiddelde loon van werknemers met een vergelijkbaar opleidingsniveau. In Vlaanderen duurt het volgens de vergelijking echter 36 jaar om die hoogste salaristrap te bereiken.

Het rapport

2.8.2 The teaching profession in the EU

Europese Commissie — juni 2026

Deze vergelijkende analyse gebruikt de resultaten van TALIS 2024 om het lerarenberoep in de EU te onderzoeken. Ze behandelt werktevredenheid, welzijn, arbeidsvoorwaarden en de intentie om in het beroep te blijven.

Het rapport wijst op een hoge werktevredenheid, maar ook op uitdagingen rond administratieve belasting, klasmanagement en leerlingengedrag. Ongeveer 40% van de leraren is minstens 50 jaar oud; slechts 8% is jonger dan 30. Leraren voelen zich minder voorbereid op onder meer multiculturele klassen, sociaal-emotionele ondersteuning en digitale toepassingen. De analyse omvat gegevens uit 23 EU-lidstaten.

Voor Vlaanderen toont het rapport een hoge werktevredenheid naast aanzienlijke werkdruk. Van de bevraagde leraren in de eerste graad van het secundair onderwijs is 93,5% tevreden met het werk. Tegelijk rapporteert 23,2% veel werkstress, tegenover 16% gemiddeld in de EU. Administratieve taken vormen een belangrijke stressbron: 75,5% van de Vlaamse leraren ervaart hierdoor stress, tegenover 54,8% gemiddeld in de EU.

Het rapport over het lerarenberoep

2.8.3 Addressing underachievement in literacy, mathematics and science

Eurydice — oktober 2025

Het rapport onderzoekt beleidsveranderingen sinds 2020 in 37 Europese onderwijsstelsels om lage prestaties voor lezen, wiskunde en wetenschappen aan te pakken. Het bespreekt onder meer aanpassingen van curricula, de organisatie van het onderwijs en evaluatiepraktijken. Daarmee biedt het een vergelijkend overzicht van nationale beleidsreacties op de achteruitgang van basisvaardigheden.

Het Eurydice-rapport over basisvaardigheden

2.8.4 *Digital education at school in Europe 2026*

Eurydice — september 2026

Dit rapport combineert beleidsgegevens van Eurydice met resultaten van ICILS 2023. Het onderzoekt digitaal onderwijs in 38 Europese onderwijsstelsels.

De analyse omvat digitale infrastructuur, toegang tot technologie, inclusie en de integratie van AI. Ook digitale competenties in curricula en evaluatie, de opleiding van leraren en kwaliteitszorg komen aan bod. Het rapport maakt zo zichtbaar hoe onderwijsstelsels de digitale transformatie organiseren en waar verschillen in toegang en ondersteuning blijven bestaan.

Het Eurydice-rapport over digitaal onderwijs

2.8.5 *National strategies to tackle absenteeism and early leaving from education and training*

Eurydice — december 2025

Deze publicatie vergelijkt maatregelen tegen schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten in 37 Europese onderwijsstelsels. Ze bespreekt systemen om problemen vroeg te signaleren, maatregelen tegen afwezigheden, individuele onderwijsplannen voor kwetsbare leerlingen en professionalisering van leraren. Voorbeelden uit verschillende landen illustreren hoe preventie en gerichte ondersteuning worden georganiseerd.

Het rapport over schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten

2.8.6 *Early childhood education and care curricula in Europe 2025/2026*

Eurydice — september 2026

De publicatie vergelijkt de curricula voor onderwijs en opvang van jonge kinderen. Ze onderzoekt welke landen een geïntegreerd kader voor de volledige leeftijdsfase hebben en waar hiaten bestaan. In een kwart van de Europese onderwijsstelsels ontbreken curricula voor opvangvoorzieningen die doorgaans kinderen jonger dan drie jaar ontvangen.

Gemeenschappelijke beleidsaccenten zijn basisvaardigheden, inclusie, welzijn en kinderrechten. Ook digitale educatie, duurzaamheid en burgerschap komen in de curricula terug. De publicatie bevat per land verwijzingen naar de bestaande kaders.

Het rapport over curricula voor jonge kinderen

2.8.7 *Preparedness Education in Europe – 2025*

Eurydice — februari 2026

Dit rapport onderzoekt hoe onderwijs kinderen voorbereidt op risico's en noodsituaties. Het richt zich vooral op voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs en gebruikt gegevens uit het schooljaar 2025–2026.

De analyse behandelt de plaats van paraatheid in curricula, de opleiding van leraren, kwaliteitszorg en nationale plannen. Ze bespreekt o.a. onderwijs over natuurlijke en technologische risico's en

samenwerking bij noodsituaties. Het rapport sluit aan bij de Europese strategie voor een paraatheidsunie.

Het rapport over paraatheid in onderwijs

2.8.8 *Academic staff in Europe – 2025*

Eurydice — november 2025

Dit rapport onderzoekt het beleid voor academisch personeel in 38 Europese onderwijsstelsels. Het behandelt loopbanen, mobiliteit, internationalisering en de verbreding van academische taken.

De publicatie bespreekt onder meer hoe onderwijs, onderzoek, ondernemerschap en maatschappelijke betrokkenheid worden gewaardeerd in loopbaanbeoordelingen. Nationale voorbeelden tonen hoe landen werken aan duurzame academische loopbanen en omgaan met personeelsuitdagingen.

Het rapport over academisch personeel

2.8.9 *Quality of apprenticeships in Europe*

Cedefop — september 2026

Cedefop vergelijkt de kwaliteit van 34 opleidingsstelsels voor alternerende beroepsopleiding in de EU, IJsland en Noorwegen. Het Europese kader voor kwaliteitsvolle en doeltreffende leerlingplaatsen vormt de basis van de analyse.

Veel kwaliteitsvoorwaarden voor leren en werken zijn aanwezig, maar de mate waarin ze worden ingevuld verschilt. Ook het bestuur en de betrokkenheid van sociale partners lopen uiteen. Het rapport wijst op het verband tussen hun betrokkenheid bij beslissingen en coördinatie en hun inzet bij de uitvoering.

Het rapport over de kwaliteit van apprenticeships

2.8.10 *From risk to resilience*

Cedefop — september 2026

Deze beleidsnota behandelt vroegtijdig schoolverlaten in het beroepsonderwijs. Ze beschouwt uitval als een proces waarin sociale, onderwijsgerelateerde, persoonlijke en arbeidsmarktgerelateerde factoren elkaar kunnen versterken.

De publicatie onderscheidt verschillende risicoprofielen en brengt twintig interventiebenaderingen samen. Die omvatten vroege signalering, gerichte ondersteuning en mogelijkheden om opnieuw aan onderwijs of opleiding deel te nemen. De centrale boodschap is dat verschillende oorzaken van uitval ook verschillende vormen van ondersteuning vragen.

From risk to resilience

2.8.11 *Policy approaches to improve VET learner and teacher wellbeing*

Cedefop — juni 2026

De publicatie onderzoekt het welzijn van lerenden en leraren in het beroepsonderwijs. Ze bespreekt fysieke en mentale gezondheid, veiligheid, verbondenheid en de omstandigheden die leren en professionele ontwikkeling ondersteunen.

Bij lerenden spelen o.a. stress, digitale risico's en de overgang naar de werkplek een rol. Bij leraren gaat het om toenemende taken, administratieve belasting, uiteenlopende ondersteuningsbehoeften en digitalisering. Het rapport beschrijft nationale maatregelen zoals begeleiding, monitoring van welzijn en professionalisering.

Het rapport over welzijn in beroepsonderwijs

2.8.12 Changing landscape of skills in the age of AI

Gezamenlijk rapport met bijdragen van Cedefop — september 2026

Dit rapport onderzoekt hoe AI het werk en de behoefte aan vaardigheden verandert. De analyse bestrijkt uiteenlopende beroepen en behandelt zowel veranderende taken als nieuwe technische functies.

Naast digitale en technische vaardigheden groeit het belang van cognitieve en sociaal-emotionele vaardigheden. Het rapport beschouwt het veilig en ethisch begrijpen en gebruiken van AI als een nieuwe basisvaardigheid. Het pleit voor een vaardighedenbeleid dat ook aanpassingsvermogen, weerbaarheid en het vermogen om zelfstandig keuzes te maken ondersteunt.

Changing landscape of skills in the age of AI

OESO

1 Algemeen beleid

De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) ondersteunt het onderwijsbeleid met internationaal vergelijkende data, onderzoek en beleidsanalyses. De organisatie onderzoekt onderwijs en vorming tijdens de hele levensloop, van jonge kinderen tot volwassenen. Ze biedt landen ook mogelijkheden om beleidservaringen uit te wisselen.

In 2025-2026 kwamen verschillende beleidslijnen samen: de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep, de ontwikkeling van basisvaardigheden, gelijke kansen en de gevolgen van artificiële intelligentie voor leren en lesgeven.

1.1 Education at a Glance 2026

29 september 2026

Education at a Glance brengt jaarlijks internationaal vergelijkbare gegevens samen over onderwijsdeelname, opleidingsniveau, onderwijsuitgaven en de organisatie van onderwijsstelsels. De editie van 2026 legt de nadruk op het lerarentekort.

Het rapport laat zien dat tekorten zich niet alleen uiten in openstaande vacatures. Onderwijsstelsels vangen personeelstekorten ook op door leraren aan te stellen die niet over de gebruikelijke kwalificaties beschikken. Gemiddeld was 9,1% van de leraren in het basis- en secundair onderwijs in de OESO-landen in het schooljaar 2024–2025 niet volledig gekwalificeerd.

De tekorten zijn ongelijk verdeeld over regio's, scholen en vakken. Vooral wiskunde en natuurwetenschappen worden getroffen. Om voldoende leraren aan te trekken en te behouden, zijn naast loon en werktijden ook professionele autonomie, een ondersteunend schoolklimaat, goede relaties en maatschappelijke waardering van belang.

Vlaanderen in *Education at a Glance 2026*

Ook in Vlaanderen blijft het lerarentekort zichtbaar. Bij de start van het schooljaar 2024–2025 was 2,5% van de lesgevende betrekkingen in het secundair onderwijs niet ingevuld. Daarnaast beschikte 7,1% van de leraren in het basis- en secundair onderwijs niet over de volledige vereiste kwalificaties, tegenover gemiddeld 9,1% in de OESO-landen.

De tevredenheid over het loon ligt relatief hoog: 71,2% van de Vlaamse leraren in de lagere jaren van het secundair onderwijs is tevreden met het salaris, tegenover 38,7% gemiddeld in de OESO. Over de overige arbeidsvoorwaarden is 62,2% tevreden, tegenover 68,4% gemiddeld.

Voor levenslang leren scoort Vlaanderen boven het OESO-gemiddelde. Van de werkende 25- tot 44-jarigen nam 62% in de twaalf maanden vóór de bevraging deel aan niet-formeel onderwijs of opleiding, tegenover 52% gemiddeld in de OESO. Bij de werkende 45- tot 64-jarigen ging het om 52%, tegenover 45% gemiddeld. Binnen Vlaanderen blijft de deelname van oudere werknemers dus lager dan die van jongere werknemers.

De Education at a Glance

1.2 Education Policy Outlook 2025

28 november 2025

De *Education Policy Outlook* is een OESO-programma dat beleidsprioriteiten en ontwikkelingen in onderwijs en vorming volgt en vergelijkt, van de vroege kinderjaren tot het volwassenenonderwijs. Het biedt inzicht in hoe onderwijsbeleid evolueert en hoe landen de uitvoering ervan kunnen versterken.

De editie van 2025 ondersteunt landen bij het realiseren van de doelstellingen uit de ministeriële *Declaration on Building Equitable Societies Through Education* van 2022.

Het rapport onderzoekt hoe landen levenslang leren kunnen ondersteunen tijdens vier cruciale levensfasen: de vroege kinderjaren, de vroege tot midden-adolescentie, het midden van de loopbaan en de periode rond pensionering. Dit zijn momenten waarop mensen bijzonder openstaan voor leren of waarop hun betrokkenheid bij leren dreigt af te nemen.

De Education Policy Outlook

2 Leraren en onderwijsprofessionals

2.1 Resultaten van TALIS 2024: de staat van lesgeven

7 oktober 2025

De *Teaching and Learning International Survey* (TALIS) bevraagt leraren en schoolleiders over hun werk, professionalisering en de leeromgeving op school. Het rapport over de bevraging van 2024 behandelt onder meer onderwijspraktijken, autonomie, samenwerking, arbeidsvoorwaarden en welzijn.

Het Vlaamse landenprofiel toont dat administratieve taken een belangrijke bron van werkstress vormen: 75% van de bevraagde leraren ervaart hierdoor behoorlijk veel of veel stress. Ook veranderende overheidsvereisten en curriculumwijzigingen worden vaak genoemd. Verder vindt 46% dat op school te veel veranderingsinitiatieven worden ingevoerd; 59% vraagt om een periode van stabiliteit voordat nieuwe veranderingen volgen.

Het profiel wijst ook op ondersteuningsbehoeften bij het omgaan met uiteenlopende leerlingenbehoeften. Van de Vlaamse leraren zegt 54% goed in staat te zijn leertaken aan te passen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, tegenover 62% gemiddeld in de OESO. Tegelijk rapporteert 82% dat zij hiervoor goed met andere professionals kunnen samenwerken, tegenover 72% gemiddeld. Deze gegevens hebben betrekking op leraren in de lagere jaren van het secundair onderwijs.

Het rapport

Het rapport voor Vlaanderen

2.2 Resultaten van TALIS Starting Strong 2024

2 december 2025

TALIS Starting Strong onderzoekt het werk van personeelsleden en leidinggevenden in de kinderopvang en het kleuteronderwijs. Aan de bevraging van 2024 namen zeventien landen en deelgebieden deel.

Het rapport behandelt de dagelijkse omgang met kinderen en gezinnen, professionalisering, loopbaanmogelijkheden, arbeidsvoorwaarden en werkstress. Ook de organisatie en aansturing van voorzieningen komen aan bod.

De centrale boodschap is dat de kwaliteit van kinderopvang en kleuteronderwijs sterk afhangt van de mensen die er werken. Investeringen in toegankelijkheid moeten daarom samengaan met ondersteuning van personeel, mogelijkheden om zich professioneel te ontwikkelen en omstandigheden waarin medewerkers kwaliteitsvolle interacties met kinderen kunnen aangaan.

Het rapport

2.3 Reimagining Teaching in an Accelerating World

3 maart 2026

Dit rapport vormde de inhoudelijke voorbereiding voor de zestiende *International Summit on the Teaching Profession*, georganiseerd door Estland, de OESO en *Education International.*

De publicatie onderzoekt hoe het lerarenberoep kan evolueren in een samenleving die verandert door onder meer AI en andere technologische ontwikkelingen. Drie thema's staan centraal: de toekomst van het beroep, autonomie en samenwerking als voorwaarden voor vernieuwing, en de mogelijkheden van AI om leren en lesgeven te ondersteunen.

Het rapport benadrukt dat onderwijsprofessionals een actieve rol moeten kunnen opnemen in veranderingen. Vertrouwen, professionele ruimte en samenwerking vormen daarbij belangrijke voorwaarden.

Het rapport

2.4 Alternative Pathways into Teaching

3 maart 2026

Deze studie onderzoekt alternatieve routes naar het lerarenberoep. Die winnen aan belang doordat onderwijsstelsels kampen met personeelstekorten en mensen met uiteenlopende achtergronden en werkervaring willen aantrekken.

De publicatie biedt een kader om zulke trajecten internationaal te vergelijken. Ze kijkt naar de organisatie van de opleiding, het toezicht, de toelatingsvoorwaarden en de kwalificaties waartoe een traject leidt.

Alternatieve routes kunnen de instroom verbreden en eerder verworven ervaring benutten. Tegelijk vragen ze voldoende voorbereiding, begeleiding en kwaliteitszorg. De studie benadrukt dat deze routes moeten worden ingebed in een samenhangend stelsel van lerarenopleiding en professionele ondersteuning.

De publicatie

2.5 Results from the Teacher Knowledge Survey

22 april 2026

De *Teacher Knowledge Survey* is de eerste grootschalige OESO-studie die de algemene pedagogische kennis van leraren rechtstreeks meet met internationaal vergelijkbare gegevens. De studie vult daarmee bevragingen aan waarin leraren zelf aangeven hoe zij hun kennis en vaardigheden inschatten.

Het rapport onderzoekt wat leraren weten over leren en lesgeven en hoe die kennis samenhangt met hun opleiding, professionele ontwikkeling en werk. Het biedt aanknopingspunten om de kennisbasis van het lerarenberoep en de ondersteuning tijdens de loopbaan verder te versterken.

Het rapport

2.6 A Second Career in Teaching

16 juli 2026

Deze studie onderzoekt hoe onderwijsstelsels mensen kunnen opleiden, ondersteunen en behouden die na een eerdere loopbaan leraar worden.

De publicatie combineert internationaal onderzoek, OESO-gegevens en beleidsvoorbeelden. Ze bespreekt hoe de kennis en ervaring van zijinstromers kunnen worden benut en welke ondersteuning nodig is om de overgang naar het onderwijs te maken.

De aandacht gaat zowel naar de voorbereiding op het beroep als naar de integratie in scholen en het behoud op langere termijn. Daarmee vult de studie het rapport over alternatieve opleidingsroutes aan: de instroom vergroten vraagt ook begeleiding tijdens de eerste jaren in het onderwijs.

De publicatie

3 Digitaal onderwijs en artificiële intelligentie

3.1 Digital Education Outlook 2026

19 januari 2026

De *Digital Education Outlook 2026* onderzoekt hoe generatieve AI kan bijdragen aan onderwijs. Het rapport maakt een onderscheid tussen betere prestaties bij het uitvoeren van een taak en daadwerkelijk leren. Een leerling kan met AI een beter antwoord produceren zonder de onderliggende kennis of vaardigheden te verwerven.

Volgens de besproken studies kan generatieve AI het leren ondersteunen wanneer de toepassing vertrekt van duidelijke onderwijsdoelen en passende didactiek. AI kan bijvoorbeeld worden ingezet om feedback te geven, argumentatie te oefenen of samenwerking te ondersteunen. Wanneer leerlingen het denkwerk grotendeels uitbesteden, kunnen die leereffecten uitblijven.

Het rapport benadrukt daarom het belang van pedagogische begeleiding en van toepassingen die het zelfstandig denken en leren ondersteunen. De beoordeling van AI in onderwijs moet rekening houden met wat leerlingen leren, naast de kwaliteit van het eindproduct.

Het rapport

3.2 *Growing up in the Social Media Age*

23 juni 2026

Deze beleidsstudie onderzoekt de plaats van sociale media in het leven van jongeren en de mogelijke gevolgen voor hun ontwikkeling. Ze bundelt bestaand onderzoek en analyseert verbanden tussen socialemediagebruik, schoolprestaties en vaardigheden, waaronder creatief denken.

De publicatie behandelt zowel de mogelijkheden van sociale media als de risico's. Sociale media spelen een belangrijke rol in hoe jongeren communiceren en informatie verwerven, maar roepen ook vragen op over welzijn en leren. De onderzochte verbanden mogen daarbij niet zonder meer als oorzakelijke effecten worden geïnterpreteerd.

Tot slot bespreekt de studie hoe beleid jongeren kan ondersteunen om de mogelijkheden van sociale media te benutten en hen tegen risico's kan beschermen. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met privacy en vrijheid van meningsuiting.

De publicatie

4 Leerprestaties en gelijke onderwijskansen

4.1 PISA: internationale bevindingen

8 september 2026

De OESO publiceerde de eerste resultaten van het *Programme for International Student Assessment* (PISA) 2025. Dit onderzoek gaat na in welke mate 15-jarigen hun kennis en vaardigheden kunnen toepassen in uiteenlopende situaties. Wetenschappelijke geletterdheid vormde het hoofddomein van deze editie. Daarnaast werden leesvaardigheid, wiskundige geletterdheid en computationeel probleemoplossen onderzocht. Dat laatste gaat over het oplossen van problemen met behulp van computationele concepten en digitale hulpmiddelen.

De gemiddelde prestaties in de OESO-landen bereikten voor wetenschappen, lezen en wiskunde het laagste niveau sinds de start van PISA. De daling voor wiskunde is vooral uitgesproken sinds 2018. Voor wetenschappen zet een geleidelijkere achteruitgang zich voort. Bij lezen gaan ook vaardigheden achteruit die nodig zijn om informatie te beoordelen, verschillende bronnen met elkaar te verbinden en kritisch te lezen.

Het rapport onderzoekt daarnaast de betrokkenheid van leerlingen bij leren. Het behandelt onder meer nieuwsgierigheid, doorzettingsvermogen, het stellen van leerdoelen en het zoeken van hulp. In veel deelnemende onderwijsstelsels nam de nieuwsgierigheid naar nieuwe leerstof af tegenover 2022. De analyse onderstreept daarmee dat onderwijsresultaten samen moeten worden bekeken met motivatie, leerhouding en de ondersteuning door scholen en gezinnen.

Het internationale rapport

4.2 PISA: Resultaten voor Vlaanderen

Vlaamse leerlingen presteren voor wetenschappen en wiskunde boven het OESO- en EU-gemiddelde. Voor wetenschappen blijven de resultaten stabiel tegenover 2022. Voor wiskunde daalt de gemiddelde score met 12 punten en voor lezen met 16 punten. Voor leesvaardigheid behoort Vlaanderen daarmee tot de Europese middenmoot.

Tegelijk groeit het aandeel leerlingen dat het basisniveau niet bereikt en neemt het aandeel toppresteerders af. Bijna drie op de tien Vlaamse leerlingen halen het basisniveau voor lezen niet. De verschillen tussen leerlingengroepen zijn groot: bij leerlingen uit de sociaaleconomisch minst bevoorrechte milieus gaat het om ruim vier op de tien, bij leerlingen met een migratieachtergrond of een andere thuistaal om bijna de helft.

Voor computationeel probleemoplossen behaalt Vlaanderen een sterk resultaat: binnen Europa scoort alleen Estland hoger. Ruim een derde van de Vlaamse leerlingen behoort tot de toppresteerders. Ook in dit domein blijven er verschillen naar sociaaleconomische achtergrond, thuistaal en migratieachtergrond. De resultaten tonen zo zowel sterke prestaties in nieuwe vaardigheidsdomeinen als aanhoudende uitdagingen voor basisvaardigheden en gelijke onderwijskansen.

De Vlaamse resultaten

5 Het jonge kind

5.1 IELS: Building Strong Foundations for Life

5 mei 2026

Dit rapport presenteert de resultaten van de *International Early Learning and Child Well-being Study* (IELS) van 2025. De studie onderzoekt de ontwikkeling van vijfjarigen, waaronder beginnende geletterdheid en gecijferdheid, werkgeheugen, zelfregulering en sociaal-emotionele vaardigheden.

De onderzoekers combineren speelse opdrachten voor kinderen met gegevens van ouders en onderwijsprofessionals over de thuisomgeving en deelname aan kinderopvang en kleuteronderwijs. Vlaanderen behoort tot de deelnemende onderwijsstelsels.

Voor Vlaanderen toont de studie relatief kleine verschillen tussen hoog- en laagpresterende kinderen voor beginnende geletterdheid en gecijferdheid, vergeleken met de andere onderzochte gebieden. Tegelijk zijn er duidelijke verschillen naar thuistaal. Voor beginnende geletterdheid bedraagt de voorsprong van kinderen die thuis de onderwijstaal spreken minstens 48 punten ten opzichte van kinderen met een andere thuistaal.

Het rapport

5.2 Building Quality Education and Care for Children under Three

24 juni 2026

Dit rapport verdiept de resultaten van TALIS *Starting Strong* 2024 voor voorzieningen voor kinderen jonger dan drie jaar.

De uitbreiding van kinderopvang steunt in veel landen op uiteenlopende organisatievormen en aanbieders. Daardoor kunnen verschillen ontstaan in de dagelijkse ervaringen van kinderen, beschikbare middelen en arbeidsvoorwaarden van medewerkers.

Het rapport onderzoekt hoe beleid deze kwaliteitsverschillen kan verkleinen. Het verbindt de organisatie en aansturing van het aanbod met de ondersteuning van personeel en de kwaliteit van interacties met kinderen. Ook ongelijke deelname blijft een aandachtspunt: kinderen uit kwetsbare gezinnen maken minder vaak gebruik van opvangvoorzieningen.

Het rapport

5.3 Supporting Children's Foundational Skills for a Strong Start to School

8 juni 2026

Deze beleidsnota bundelt onderzoeksinzichten over vaardigheden die jonge kinderen helpen om goed aan hun schoolloopbaan te beginnen.

De publicatie hanteert een brede invulling van basisvaardigheden. Naast beginnende geletterdheid, gecijferdheid en motorische vaardigheden gaat het om onder meer zelfregulering, werkgeheugen, sociaal-emotionele vaardigheden en het vermogen om over het eigen leren na te denken. Deze vaardigheden helpen kinderen om aandacht vast te houden, emoties te hanteren en met anderen samen te werken.

Omdat de vroege kinderjaren een belangrijke ontwikkelingsperiode vormen, kunnen kwaliteitsvolle kinderopvang en kleuteronderwijs bijdragen aan gelijke kansen. De nota bespreekt hoe deze vaardigheden zich ontwikkelen, hoe ze kunnen worden opgevolgd en hoe beleid hun ontwikkeling kan ondersteunen.

De publicatie

5.4 Monitoring Inclusive Participation in Early Childhood Education and Care

19 mei 2026

Deze studie onderzoekt hoe landen ongelijke deelname aan kinderopvang en kleuteronderwijs beter kunnen opvolgen. Een groter aanbod leidt niet vanzelf tot een meer inclusieve deelname. Voor kinderen uit kwetsbare gezinnen blijven er verschillen bestaan in toegang en in hun ervaringen binnen voorzieningen.

De publicatie maakt een onderscheid tussen toegang en inschrijving enerzijds, en daadwerkelijke deelname anderzijds. Daarbij gaat het onder meer om de regelmaat en continuïteit van deelname, de kwaliteit van het aanbod en de ontwikkeling van kinderen.

Op basis van internationaal onderzoek en landenvoorbeelden bespreekt de studie indicatoren, gegevensbronnen en afspraken over de opvolging. Ze benadrukt dat samenhangende gegevens en samenwerking tussen bevoegde diensten nodig zijn om drempels zichtbaar te maken en gerichte maatregelen te nemen.

De publicatie

6 Vaardigheden en levenslang leren

6.1 OECD Skills Outlook 2025

De *OECD Skills Outlook* 2025 onderzoekt hoe mensen vaardigheden ontwikkelen, gebruiken en omzetten in kansen op werk en maatschappelijke participatie. Geletterdheid, gecijferdheid en het oplossen van problemen in veranderende omstandigheden staan centraal.

Het rapport toont dat de ontwikkeling van vaardigheden sterk samenhangt met de sociaaleconomische achtergrond. Ook leeftijd, migratieachtergrond en de omgeving waarin mensen opgroeien hangen samen met verschillen in vaardigheden. Verschillen tussen mannen en vrouwen komen daarnaast tot uiting in het gebruik en de waardering van vaardigheden op de arbeidsmarkt.

De OESO pleit voor toegankelijke leermogelijkheden gedurende de hele levensloop. Het vaardighedenbeleid moet ook kunnen reageren op veranderende taken en beroepen. Daarvoor zijn actuele analyses van de arbeidsmarkt en samenwerking tussen onderwijs, opleiding en werk nodig.

Het rapport

6.2 Navigating Life with Low Literacy and Numeracy

1 juli 2026

Dit rapport verdiept de resultaten van de internationale bevraging van volwassenenvaardigheden (PIAAC) van 2023. Het onderzoekt de omvang, kenmerken en gevolgen van lage geletterdheid en gecijferdheid.

Volwassenen met lage basisvaardigheden vormen geen homogene groep. De ernst van de moeilijkheden verschilt, net als de verhouding tussen lees- en rekenvaardigheden en de rol van taal- en migratieachtergrond. Het rapport pleit daarom voor ondersteuning die rekening houdt met verschillende behoeften.

Lage basisvaardigheden gaan samen met nadelen op het vlak van werk, inkomen, gezondheid en maatschappelijke participatie. Tegelijk nemen de volwassenen die het meeste baat kunnen hebben bij opleiding er het minst aan deel. De OESO benadrukt het belang van actieve benadering via vertrouwde organisaties en contactpersonen, een aanbod dat aansluit bij het dagelijkse leven en voldoende intensieve begeleiding.

Het rapport

7 Curriculum

7.1 Ecosystems Approach to Curriculum Change

14 mei 2026

Deze beleidsstudie onderzoekt hoe curriculumveranderingen duurzaam kunnen worden ingevoerd. Ze benadert het curriculum als een onderdeel van een ruimer geheel waarin onder meer lerarenopleiding, lespraktijken, evaluatie en professionele standaarden op elkaar moeten aansluiten.

De publicatie combineert inzichten over curriculumontwerp met landenvoorbeelden en werkzaamheden uit het OESO-project *Future of Education and Skills 2040*. Ze benadrukt het belang van overleg tussen de betrokken partijen, gedeelde verantwoordelijkheid en voldoende mogelijkheden voor onderwijsprofessionals om de veranderingen mee vorm te geven.

Curriculumvernieuwing vraagt volgens deze benadering meer dan nieuwe doelen of documenten. Ook de voorwaarden om die in de klas te realiseren moeten mee veranderen.

De publicatie

8 Onderwijs en samenleving

8.1 Building Trust through Education: The Common Thread

20 oktober 2025

Deze beleidsnota onderzoekt hoe onderwijs kan bijdragen aan vertrouwen tussen mensen en in instellingen. Ze situeert die opdracht in een context van toenemende ongelijkheid, maatschappelijke verdeeldheid en politieke polarisatie.

Onderwijs kan vertrouwen ondersteunen door basisvaardigheden te versterken en de kennis, waarden en houdingen te ontwikkelen die democratische participatie mogelijk maken. Tegelijk moeten onderwijsinstellingen zelf het vertrouwen van lerenden verdienen en behouden. De publicatie verbindt de maatschappelijke rol van onderwijs zo met de ervaringen die mensen binnen onderwijs opdoen.

De publicatie

Unesco

1 Mondiale onderwijsontwikkelingen en de opvolging van SDG4

UNESCO volgt de wereldwijde vooruitgang naar SDG 4: inclusief en kwaliteitsvol onderwijs en mogelijkheden voor levenslang leren voor iedereen. Het *Global Education Monitoring Report, World Education Statistics* en de SDG 4 Scorecard bieden daarvoor aanvullende analyses en gegevens.

1.1 Global Education Monitoring Report 2026: Access and equity

25 maart 2026

Het *Global Education Monitoring Report* 2026 onderzoekt hoe de toegang tot onderwijs en de onderwijskansen wereldwijd zijn geëvolueerd. Het is het eerste rapport in de reeks *Countdown to 2030*, waarmee UNESCO de vooruitgang naar SDG 4 evalueert.

Het rapport vergelijkt de onderwijsdeelname over de afgelopen 25 jaar, van voorschoolse voorzieningen tot hoger onderwijs. Het onderzoekt daarbij verschillen naar gender, woonplaats, welvaart en handicap. Landenstudies brengen in kaart welke ontwikkelingen en beleidskeuzes samenhangen met vooruitgang en waarom sommige landen achterblijven.

Onderwijsfinanciering is een belangrijk aandachtspunt. Naast de omvang van de middelen is ook de verdeling bepalend. Gerichte financiering kan scholen, regio's en leerlingen ondersteunen die door armoede, geografische omstandigheden of andere uitsluitingsmechanismen minder onderwijskansen krijgen. Het rapport benadrukt daarmee het belang van een beleid dat de uitbreiding van onderwijsdeelname verbindt met het verkleinen van ongelijkheden.

Het rapport

1.2 Gender equity in access to education

Oktober 2026

Het *Gender Report* 2026 verdiept het thema van het GEM-rapport vanuit gendergelijkheid. Het onderzoekt de vooruitgang en de blijvende verschillen tussen meisjes en jongens in de toegang tot onderwijs en het bereikte opleidingsniveau.

De analyse behandelt onder meer het aandeel kinderen en jongeren dat niet naar school gaat, het voltooien van basis- en secundair onderwijs en de deelname aan onderwijs na het secundair onderwijs. Daarbij wordt onderzocht hoe gender samenhangt met andere bronnen van ongelijkheid, zoals welvaart en woonplaats.

Het rapport combineert internationale gegevens met inzichten uit lokale gemeenschappen en beleidsanalyses. Het brengt sociale, economische en institutionele factoren in kaart die onderwijskansen beïnvloeden en bespreekt beleidsbenaderingen om gendergelijkheid te bevorderen. Bij het mondiale rapport verscheen ook een afzonderlijke publicatie over Afrika, opgesteld met het *Forum for African Women Educationalists*.

Het rapport

1.3 World Education Statistics 2025

2025

World Education Statistics is een jaarlijkse publicatie van het UNESCO-instituut voor Statistiek. Ze bundelt internationaal vergelijkbare onderwijsgegevens en biedt een overzicht van de indicatoren waarmee de vooruitgang naar SDG 4 wordt opgevolgd.

De publicatie bevat elf thematische hoofdstukken. Die behandelen onder meer onderwijsdeelname, onderwijs en opvang van jonge kinderen, beroeps- en hoger onderwijs, vaardigheden voor werk, gelijke kansen, geletterdheid en gecijferdheid. Ook onderwijs voor duurzame ontwikkeling en wereldburgerschap, leeromgevingen, studiebeurzen, leraren en onderwijsfinanciering komen aan bod.

De publicatie wordt aangevuld met gegevenstabellen en een interactieve toepassing waarmee gebruikers de beschikbare indicatoren per land kunnen raadplegen. Ze vormt zo een brede statistische basis voor beleidsanalyse en internationaal vergelijkend onderzoek.

De publicatie

1.4 SDG 4 Scorecard 2026

Juli 2026

De SDG 4 Scorecard volgt de vooruitgang van landen tegenover hun eigen nationale onderwijsdoelstellingen. Het UNESCO-instituut voor Statistiek en het GEM-team onderzoeken daarmee of landen op koers liggen om hun engagementen voor 2030 te realiseren.

De editie van 2026 gaat dieper in op het aandeel leerlingen dat een onderwijsniveau voltooit. Het rapport bespreekt de berekening van deze indicator, de ontwikkeling ervan en de mogelijkheden en beperkingen voor de opvolging van onderwijsbeleid.

De Scorecard beoordeelt landen tegenover de streefwaarden die zij zelf hebben vastgelegd. Zo wordt zichtbaar waar vooruitgang wordt geboekt en waar bijkomende inspanningen nodig zijn. In 2026 hadden 170 landen voor minstens één SDG 4-indicator een nationale streefwaarde bepaald.

De publicatie en toelichting

2 Jongerenparticipatie in onderwijsbeleid

2.1 Lead with youth

23 januari 2026

Het rapport *Lead with youth* onderzoekt hoe jongeren- en studentenorganisaties betrokken worden bij beslissingen over onderwijs. Het werd opgesteld door het GEM-team en het VN-Jongerenbureau, op basis van bevragingen van overheden en jongeren- en studentenorganisaties.

Het rapport stelt een kloof vast tussen formele inspraak en daadwerkelijke invloed. Veel landen organiseren overleg met jongeren, maar hun inbreng werkt onvoldoende door in de uiteindelijke beleidsbeslissingen. Slechts een vijfde van de bevraagde jongeren- en studentenorganisaties ervaart de samenwerking met de overheid als een volwaardig partnerschap.

Het rapport beveelt aan om jongerenparticipatie structureel te verankeren in wetgeving en beleidsprocessen. Daarvoor zijn duidelijke rollen, voldoende tijd en middelen, toegankelijke overlegvormen en terugkoppeling over het gebruik van hun voorstellen nodig. Jongeren moeten ook bij de uitvoering van beleid betrokken worden.

Het rapport

3 Artificiële intelligentie en onderwijs

3.1 Ministeriële verklaring over onderwijs als gemeenschappelijk goed in het AI-tijdperk

September 2026

Tijdens de Digital Learning Week 2026 onderschreven ministers en vertegenwoordigers van onderwijsministeries een gezamenlijke verklaring over AI in onderwijs. De verklaring bevestigt onderwijs als mensenrecht en gemeenschappelijk goed. Overheden moeten het publieke belang bewaken bij de invoering van AI.

De verklaring vraagt onder meer om bescherming van persoonsgegevens, transparantie over AI-systemen en bewijs van hun onderwijskundige meerwaarde. Toepassingen moeten afgestemd zijn op de leeftijd en ontwikkeling van leerlingen. Ook de totale kosten, toegankelijkheid en mogelijkheden om van leverancier te veranderen, moeten worden meegewogen.

De professionele zeggenschap van leraren krijgt een centrale plaats. Zij moeten betrokken worden bij beslissingen over AI in hun klas en passende opleiding krijgen. AI moet het menselijke oordeel en de relaties tussen leraren en leerlingen ondersteunen. Daarnaast vraagt de verklaring om toepassingen die kritisch denken stimuleren en rekening houden met verschillen in taal, mogelijkheden en onderwijscontext.

De verklaring en toelichting

3.2 Teacher AI Competency Frameworks

September 2026

Het UNESCO-instituut voor informatietechnologieën in onderwijs analyseert in dit rapport 36 kaders voor AI-competenties van leraren. Het gaat om kaders van onderwijsautoriteiten, internationale organisaties, instellingen en onderzoekers.

De publicatie onderzoekt welke competenties deze kaders beschrijven, hoe ze in de praktijk worden ingevoerd en hoe de competenties van leraren worden beoordeeld. Daarbij staat de verbinding tussen AI-geletterdheid, vakinhoud en pedagogisch handelen centraal.

Het rapport biedt aanbevelingen voor de ontwikkeling van nationale competentiekaders en voor de toepassing ervan in de lerarenopleiding en professionele ontwikkeling. Een checklist helpt beleidsmakers om na te gaan of hun kader voldoende volledig en uitvoerbaar is.

De publicatie

4 Welzijn en ondersteuning van leerlingen

4.1 Teaching with care

September 2026

UNESCO, UNICEF en de Wereldgezondheidsorganisatie publiceerden samen *Teaching with care.* Deze praktische gids ondersteunt leraren bij het bevorderen van de mentale gezondheid en het psychosociaal welzijn van leerlingen.

De gids beschrijft hoe leraren een veilige en inclusieve leeromgeving kunnen creëren, positieve relaties kunnen opbouwen en sociaal-emotionele vaardigheden kunnen versterken. Ook het herkennen van signalen van psychische moeilijkheden en het doorverwijzen naar passende ondersteuning komen aan bod.

De publicatie verduidelijkt de rol van de leraar. Leraren kunnen leerlingen ondersteunen en problemen helpen signaleren, terwijl diagnose en gespecialiseerde zorg bij daarvoor opgeleide professionals liggen. De gids behandelt ook de samenwerking met gezinnen en ondersteunende diensten en het welzijn van leraren zelf.

De publicatie

5 Onderwijs voor duurzame ontwikkeling

5.1 Drie nieuwe leidraden voor onderwijs voor duurzame ontwikkeling

17 september 2026

UNESCO publiceerde drie samenhangende leidraden om onderwijs voor duurzame ontwikkeling sterker te verankeren in onderwijsinstellingen. Ze zijn gebaseerd op onderzoek en praktijkervaringen van 41 instellingen in tien landen.

De eerste leidraad, *Driving sustainability in education through a whole-institution approach*, behandelt duurzaamheid als een opdracht voor de volledige instelling. Dat omvat het curriculum, het leiderschap, de dagelijkse werking, de leeromgeving en de samenwerking met partners.

De tweede, *Enhancing pedagogies and competencies for sustainability*, onderzoekt hoe onderwijs leerlingen kan helpen om duurzaamheidskennis om te zetten in handelen. Kritisch denken, samenwerking, creativiteit en het verkennen van mogelijke toekomsten staan daarbij centraal.

De derde, *Assessing learning in Education for Sustainable Development*, gaat over de beoordeling van leerprocessen en resultaten. Naast kennis komen ook competenties, waarden en het vermogen om te handelen aan bod. De leidraden bieden samen ondersteuning aan leraren, schoolleiders, lerarenopleiders en beleidsmakers.

De drie publicaties

6 Levenslang leren

6.1 Bij- en omscholing van oudere volwassenen

8 april 2026

Het rapport *Implementing effective reskilling and upskilling: learning programmes for older adults* onderzoekt hoe oudere volwassenen beter toegang kunnen krijgen tot bij- en omscholing. Het werd opgesteld door het UNESCO-instituut voor Levenslang Leren en Shanghai Open University.

Aan de hand van voorbeelden uit Colombia, Japan, Singapore, Zweden en de Verenigde Staten beschrijft het rapport uiteenlopende opleidingsmodellen. Onder meer hogeronderwijsinstellingen, vakbonden, maatschappelijke organisaties en werkgevers spelen daarin een rol.

Oudere volwassenen ondervinden financiële, digitale en institutionele drempels. Het opleidingsaanbod sluit bovendien niet altijd aan bij hun behoeften en eerdere ervaringen. Het rapport wijst op het belang van flexibele leertrajecten, aangepaste pedagogische benaderingen, samenwerking tussen organisaties en ondersteuning op de werkvloer.

De betekenis van leren op latere leeftijd gaat verder dan inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. Ook sociale verbondenheid, welzijn, persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie zijn belangrijke doelstellingen.

De publicatie